МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЦИФРОВИХ, ОСВІТНІХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
_____ Галина ГЕРАСИМЧУК
«28» серпня 2026 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
_____ Надія КОВАЛЬЧУК
«29» серпня 2026 р.

СИЛАБУС

з освітнього компонента «Психологія безпеки праці»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 26 Цивільна безпека
спеціальність – 263 Цивільна безпека
освітня програма – Цивільна безпека

Кафедра цивільної безпеки

Силабус склав(ла) доцент (ПП) кафедри цивільної безпеки, к.с.-г. наук, доцент Лариса БОНДАРЧУК

Силабус затверджений на засіданні кафедри цивільної безпеки, протокол № 1а від «28» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри к.т.н., доцент Валентина ФЕДОРЧУК-МОРОЗ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення освітньої програми «Цивільна безпека», протокол № 1а від «28» серпня 2026 р.

Гарант ОП «Цивільна безпека» к.т.н., доцент Валентина ФЕДОРЧУК-МОРОЗ

Схвалено науково-методичною радою університету, протокол № 1/а від «29» серпня 2026 р.

Затверджений силабус онлайн:
https://e.lntu.edu.ua/syllabus/2451

Луцьк – 2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «Психологія безпеки праці»

Освітня програма	Цивільна безпека
Галузь знань / Спеціальність	26 Цивільна безпека / 263 Цивільна безпека
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	нормативна
Мова викладання	українська
Обсяг	4 кредити ECTS / 120 годин, семестр 7
Форма контролю	залік
Викладач(і)	к.с.-г. наук, доцент Лариса БОНДАРЧУК електронна пошта: l.bondarchuk@lutsk-ntu.com.ua

1. Мета і завдання дисципліни

Мета: Полягає у формуванні у майбутніх фахівців з цивільної безпеки цілісної системи знань про психологічні чинники безпеки, розвиток здатності проектувати безпечні соціотехнічні системи («людина — машина — середовище») та керувати ризиками, що виникають через «людський фактор» у професійній діяльності.

Завдання: Полягає у вивченні психофізіологічних закономірностей праці (сенсорні, когнітивні та моторні процеси) в контексті безпеки, дослідженні психології ризику: від сприйняття небезпеки до прийняття рішень у критичних ситуаціях. Вміти визначати психологічні причини нещасних випадків та аварій на виробництві.

Пререквізити: Безпека людини в концепції сталого розвитку

2. Компетентності

ІК — інтегральна компетентність: Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування.

ЗК07 — Навички міжособистісної взаємодії.

СК10 — Здатність обґрунтовувати та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків і професійних захворювань.

3. Структура дисципліни, розподіл годин, зв'язок тем з компетентностями

№	Назва теми	Лекції денна/ заочна	Практ./ Семін./ лаб денна/ заочна	Самост. робота денна/ заочна	Разом	Методи навчання	Методи оцінювання	ЗК та СК
Змістовий модуль 1. Психологія безпеки та регуляція трудової діяльності								
1	Тема 1. Психологія праці фахівця цивільного захисту	5/1	3/0,75	11/15,75	19/17,5	МН1, МН2, МН4, МН6	МО2, МО4, МО9	СК10

№	Назва теми	**Лекції** денна/ заочна	**Практ./ Семін./ лаб** денна/ заочна	**Самост. робота** денна/ заочна	**Разом**	**Методи навчання**	**Методи оцінювання**	**ЗК та СК**
2	Тема 2. Працездатність та втома: фактори ризику в цивільній безпеці	5/1	2/0,75	11/15,75	18/17,5	МН1, МН2, МН4, МН6	МО2, МО4, МО9	СК10
3	Тема 3. Соціально-психологічна надійність трудового колективу	4/1	2/0,5	11/15,75	17/17,25	МН1, МН2, МН4, МН6	МО2, МО4, МО9	ЗК07, СК10
4	Тема 4. Когнітивні процеси та вольова регуляція в небезпечних видах праці	4/0,75	2/0,5	11/15,75	17/17	МН1, МН2, МН4, МН6	МО2, МО4, МО9	СК10
Змістовий модуль 2. Психофізіологічне забезпечення профорієнтації та навчання								
5	Тема 5. Професійна придатність та відбір у сфері цивільної безпеки	4/0,75	2/0,5	11/15,75	17/17	МН1, МН2, МН4, МН6	МО2, МО4, МО9	СК10
6	Тема 6. Професіографія та психодіагностика небезпечних видів праці	4/0,75	2/0,5	10/15,75	16/17	МН1, МН2, МН4, МН6	МО2, МО4, МО9	СК10
7	Тема 7. Психофізіологія професійного навчання та формування навичок безпеки	4/0,75	2/0,5	10/15,5	16/16,75	МН1, МН2, МН4, МН6	МО2, МО4, МО9	ЗК07, СК10
	Разом	**30/6**	**15/4**	**75/110**	**120/120**			

Легенда: ЗК — загальна компетентність (номер за п. 2); СК — спеціальна (фахова) компетентність (номер за п. 2). Повне формулювання кожного коду наводиться в ОП / стандарті спеціальності.

Методи навчання: МН1 — словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); МН2 — практичний метод (лабораторні та практичні заняття); МН4 — робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату); МН6 — самостійна робота (розв'язання завдань).

Методи оцінювання: МО2 — усне або письмове опитування; МО4 — тестування; МО9 — залік.

4. Результати навчання

ПРН11. Визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування.

ПРН25. Організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.

5. Неформальна освіта

Рекомендовані курси, тренінги, стажування та інші: результати навчання, здобуті у формальній, неформальній чи інформальній освіті, можуть бути визнані відповідно до процедур ЛНТУ. Підтвердженнями можуть бути сертифікати тематичних тренінгів, вебінарів чи онлайн-курсів

разом з описом досягнутих результатів навчання та, за потреби, коротке верифікаційне завдання або портфоліо.

6. Критерії та форми контролю

Оцінювання — за 100-бальною шкалою (національна шкала / ЄКТС). Підсумковий бал = поточний контроль (50 %) + модульний контроль (50 %).

Академічна доброчесність: самостійне виконання завдань; коректне посилання на джерела; позначення частин тексту, згенерованих засобами ШІ. Порушення академічної доброчесності не толеруються.

7. Зміст тем

Тема 1. Психологія праці фахівця цивільного захисту

Праця як специфічна видова поведінка людини: усвідомлена мета та відповідальність за наслідки. Психологічні особливості діяльності в екстремальних умовах. Предмет та методи психології праці: спостереження, опитування, праксиметричні методи (аналіз продуктів діяльності). Фізіологічний та психологічний аспекти праці: енергетичні витрати та когнітивне навантаження.

Тема 2. Працездатність та втома: фактори ризику в цивільній безпеці

Поняття працездатності.Фази працездатності. Виробнича втома та її види.Фізіологічна суть втоми. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки, фізична, розумова, сенсорна (зорова/слухова) втома. Перевтома та заходи її профілактики.Механізм перевтоми. Методи боротьби.

Тема 3. Соціально-психологічна надійність трудового колективу

Класифікація трудового колективу. Об'єктивні закономірності впливу психіки підлеглих на виникнення аварій і нещасних випадків.Психологія ділового спілкування. Проведення ділових переговорів. Методи забезпечення результативного спілкування. Подолання комунікаційних бар’єрів. Аналіз поведінки партнера та самоаналіз. Створення ефективного трудового колективу. Методи дослідження і способи оптимізації соціально-психологічного клімату в трудовому колективі.

Тема 4. Когнітивні процеси та вольова регуляція в небезпечних видах праці

Функції психіки в трудовій діяльності. Форми психічної діяльності людини в процесі праці. Відчуття і сприймання у процесі праці. Зорові і слухові відчуття у процесі праці. Вимоги щодо зорового і слухового сприйняття при організації трудового процесу. Мислення та його операційні компоненти в процесі праці. Види мислення. Пам'ять і трудова діяльність. Увага та її роль в трудовій діяльності. Воля і трудова діяльність. Здібності як основа оволодіння знаннями, вміннями, навичками. Мотив як компонент трудової діяльності.

Тема 5. Професійна придатність та відбір у сфері цивільної безпеки

Основні принципи вибору діагностичних методів. Профорієнтація – сутність, складові, мета. Професійна придатність, її психофізіологічні основи. Професійно-важливі якості. Психологічний профіль професії. Психологічний профіль особистості.

Тема 6. Професіографія та психодіагностика небезпечних видів праці

Професіографія і психодіагностика – науково-методичні засади профорієнтації. Професіограма, психограма. Методи професіографії Профвідбір як складова системи профорієнтації і як інструмент прогнозування здатності оволодіння певним видом трудової діяльності та подальшому ефективному її виконанні. Сутність професіографії та психодіагностики.

Тема 7. Психофізіологія професійного навчання та формування навичок безпеки

Сутність і форми професійного навчання. Психофізіологічні закономірності формування трудових навичок і умінь. Основні завдання професійної орієнтації при виборі спеціальностей у галузі цивільної безпеки. Психологічні особливості формування професійних навичок під час навчання.

8. Опис ІЗ/КПІЗ

Не передбачено навчальним планом.

9. Загальні вимоги

Освітній процес регулюється академічними правилами ЛНТУ. Здобувачі освіти зобов’язані ознайомитися з вимогами, визначеними Кодексом академічної доброчесності ЛНТУ та Політикою етичного використання штучного інтелекту в ЛНТУ, і дотримуватися принципів академічної доброчесності та етичного використання штучного інтелекту в освітній діяльності.

Академічна доброчесність. Учасники освітнього процесу зобов’язані дотримуватися Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX та внутрішніх нормативних документів ЛНТУ. Не допускаються академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, привласнення авторства, несамостійне виконання завдань, а також недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися для пошуку ідей, пояснення методів, попереднього структурування, мовного редагування та допоміжного аналізу неконфіденційних даних, якщо конкретне завдання не передбачає повністю самостійного виконання. Здобувач освіти має зазначати використаний інструмент, мету та етап його застосування, перевіряти факти й розрахунки та самостійно обґрунтовувати висновки.

10. Література

І. Навчально-методичні матеріали та розробки

Праці автора силабуса:

1. Психологія праці та її безпека [Текст]: методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Цивільна безпека», галузі знань 26 – Цивільна безпека, спеціальності 263 – Цивільна безпека денної та заочної форм навчання / уклад. Л.Ф. Бондарчук – Луцьк: Відділ іміджу та промоції Луцького НТУ, 2021. – 44 с.

2. Психологія праці та її безпека [Текст]: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Цивільна безпека», галузі знань 26 – Цивільна безпека, спеціальності 263 – Цивільна безпека денної та заочної форм навчання / уклад. Л.Ф. Бондарчук – Луцьк: Відділ іміджу та промоції Луцького НТУ, 2021. – 52 с.

Праці інших авторів:

3. Кириченко В.В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.

ІІ. Наукові праці

Праці автора силабуса:

4. Мілінчук В. І., Бондарчук Л. Ф., Федорчук-Мороз В. І. Психологічні та ергономічні засоби формування безпечної поведінки працівників у професійній діяльності. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія. 2026. Т.37 (76), №2. С. 150-155. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4176

5. Федорчук-Мороз, В. І., Бондарчук, Л. Ф. Безпека праці в контексті впливу окремих чинників психічного здоров’я працівників в умовах воєнного стану. Науковий вісник Донецького національного технічного університету. 2023. Вип. №2 (11). С.161-169. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4193

6. Бондарчук Л. Ф., Бондарчук С. П., Білик О. С. Особливості організації сталого розвитку підприємств в умовах налагодження соціального діалогу та моніторингу безпеки. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 5 (252). С. 92-100. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4532

7. Федорчук-Мороз В. І., Герасимчук Г.А., Бондарчук Л. Ф. Перспективи вдосконалення соціального діалогу задля покращення стану безпеки та гігієни праці. Науковий вісник

Донецького національного технічного університету. 2022. № 1(8)-2(9). С. 183-192. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4239

III. Інформаційні ресурси

8. Державна служба України з питань праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dsp.gov.ua/ .

9. Міністерство економіки України. Розділ «Охорона праці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.me.gov.ua .

10. Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dsns.gov.ua .

11. Державна служба статистики України. Статистичні дані про стан умов праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.gov.ua.

12. НПАОП – нормативно-правові акти з охорони праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.npaop.com

13. Науково-технічний журнал «Охорона праці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://op.ua

14. ISO 31000:2018 Risk management — Guidelines [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_iso_31000_2018.pdf